

IBD en azathioprine (Imuran®)/ 6 mercaptopurine (Purinethol®)

Behandeling ziekte van Crohn en Colitis Ulcerosa

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige heeft met u gesproken over het gebruik van azathioprine (Imuran®)/ mercaptopurine (Purinethol®). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van Azathioprine en hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Deze folder is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziektes voor kunnen doen. Medicijnen kunnen de darmontstekingen onderdrukken, maar ze kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de ontstekingen en daarmee de klachten weer terugkomen.

Werking

Uw behandelend arts schrijft meestal azathioprine of 6 mercaptopurine voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen of wanneer het niet lukt om langdurig prednisongebruik af te bouwen. Azathioprine en 6 mercaptopurine behoort tot de groep van immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke lichaamsafweer onderdrukken. Bij inflammatoire darmziekten wordt azathioprine en 6 mercaptopurine en vaak als eerste afweeeronderdrukkend medicijn ingezet. Door het gebruik van azathioprine wordt de zogenoemde 'overactieve afweer' onderdrukt en daarmee de activiteit van de chronische darmontstekingen onderdrukt. In hoge doseringen is azathioprine een cytostaticum omdat het de groei van cellen remt en snelgroeiende, woekerende cellen doodt. De dosering van azathioprine is bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa echter veel lager dan bij de behandeling van kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn. Dit is belangrijk om te weten, daar het mogelijk is dat de bijsluiter die u van uw apotheek krijgt, gericht is op mensen met kwaadaardige aandoeningen.

Azathioprine 6 mercaptopurine moet veelal 2 tot 3 maanden gebruikt worden voordat het effect merkbaar is. Daarom gaat u wellicht - in overleg met uw arts - in eerste instantie door met de medicatie die u al gebruikt. Wanneer blijkt dat u goed op het middel reageert en er geen bijwerkingen optreden, kan azathioprine of 6 mercaptopurine langdurig gebruikt worden.

Voorzorgsmaatregelen

Aangezien azathioprine schadelijk kan zijn voor de leverfunctie en voor de aanmaak van bloedcellen wordt voor aanvang van de therapie bloed bij u afgenomen om uw leverfunctie en de aanmaak van bloedlichaampjes te controleren. Tijdens de therapie wordt uw bloed regelmatig gecontroleerd.

Gebruik

Doseringen

De dosis is onder andere afhankelijk van uw lichaamsgewicht. Gebruik altijd de dosering die uw arts u heeft voorgeschreven.

Wanneer?

Azathioprine en 6 mercaptopurine dient u tijdens of direct na de maaltijd in te nemen. Als u vergeten bent de tabletten in te nemen, neem ze dan op een later tijdstip nog dezelfde dag in. Als u er de volgende dag achter komt dat u ze vergeten bent, neemt u ze dan niet alsnog in. U neemt dan gewoon uw medicijnen in zoals u gewend bent. Indien u misselijk wordt van de azathioprine of 6 mercaptopurine adviseren wij u de tabletten over de dag te verdelen, of 's avonds voor het slapen gaan in te nemen.

Bijwerkingen

Over het algemeen worden azathioprine en 6 mercaptopurine goed verdragen. De meeste bijwerkingen treden op in de eerste uren of dagen na het starten. U kunt dan last krijgen van een verminderde eetlust, misselijkheid, braken of diarree.

Gebruikt u voor langere tijd azathioprine of 6 mercaptopurine, dan heeft u een kleine kans op de volgende bijwerkingen:

- Infecties zoals tandvleesontsteking of keelpijn in combinatie met koorts. Dit wordt veroorzaakt door het remmende effect van het geneesmiddel op het beenmerg waar bloedcellen worden gemaakt. Hierdoor kan een storing in de aanmaak van witte bloedcellen optreden.
- Wratten veroorzaakt door een virus, veroorzaakt door een verminderde afweer.
- Spontane blauwe plekken en/of regelmatige bloedneuzen. Dit kan het gevolg zijn van een verminderde aanmaak van bloedplaatjes.
- Leverfunctiestoornissen. Soms zichtbaar door een gele verkleuring van het oogwit of van de huid.
- Buikklachten die u niet in verband kan brengen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. In zeldzame gevallen treedt namelijk, in het bijzonder in het begin van de behandeling, een alvleesklierontsteking (pancreatitis) op.

Mocht u last krijgen van bijwerkingen of klachten als koorts, koude rillingen, gele huid, hevig braken, blauwe plekken, bloedneuzen of hevige (buik)pijn, neemt u dan contact op met uw arts of verpleegkundige. Neem buiten kantooruren contact op met de (dienstdoende) huisarts of de dienstdoende maag-, darm-, leverarts.

Omdat azathioprine en 6 mercaptopurine de afweer vermindert, bent u meer vatbaar voor infecties. Probeer daarom intiem contact met mensen die een infectie, zoals griep doormaken, te vermijden.

Interacties met andere geneesmiddelen

Als u naast azathioprine of 6 mercaptopurine ook urinezuurverlagende middelen gebruikt als Zyloric en Allopurinol, vragen wij u uw arts hiervan op de hoogte te stellen. Gebruikt u bloedverdunners, meld het gebruik van azathioprine dan aan de trombosedienst.

Interacties met andere stoffen

Wees voorzichtig met alcohol. Alcohol verhoogt de kans op leverafwijkingen bij gelijktijdig gebruik met Azathioprine of 6 mercaptopurine.

Vaccinaties

Meld altijd aan de arts dat u azathioprine of 6 mercaptopurine gebruikt. Azathioprine en 6 mercaptopurine kunnen de werkzaamheid van sommige soorten vaccins verminderen en de kans op bijwerkingen door de vaccins vergroten. Vaccinatie met een verzwakt levend vaccin, zoals bof, mazelen, rode hond (BMR), gele koorts of BCG moeten vermeden worden tijdens het gebruik van azathioprine. Overleg met uw apotheker of arts indien u moet worden gevaccineerd. Griepvaccinatie wordt bij gebruik van Azathioprine aangeraden.

Vruchtbaarheid

Geneesmiddelenonderzoek naar het gebruik van azathioprine en 6 mercaptopurine heeft geen ongunstige invloed op de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen aangetoond. Overleg als u een zwangerschapswens heeft met uw behandelend arts over uw medicatie.

Zwangerschap

Vaak is het nodig om met azathioprine en 6 mercaptopurine door te gaan bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa. Een opvlamming van de ziekte wordt namelijk schadelijker geacht voor moeder en kind dan de behandeling met azathioprine of 6 mercaptopurine.

Borstvoeding

Er zijn onvoldoende gegevens bekend over de veiligheid van azathioprine en 6 mercaptopurine bij het geven van borstvoeding. Hoewel azathioprine en 6 mercaptopurine maar in kleine hoeveelheden in de moedermelk komt wordt het gebruik tijdens de borstvoedingsperiode afgeraden.

Te nemen maatregelen

Azathioprine en 6 mercaptopurine zijn onder andere geregistreerd voor de behandeling van leukemie. Vandaar dat u in de bijsluiter strenge hygiënische adviezen aantreft. In de (veel lagere) dosering waarin Azathioprine en 6 mercaptopurine wordt gebruikt in de behandeling van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa volstaat u met normale hygiëne.

Zonlicht en uv-straling

Patiënten die azathioprine of 6 mercaptopurine gebruiken, kunnen een verhoogd risico lopen op huidproblemen, waaronder huidkanker. Vermijd daarom als u azathioprine of 6 mercaptopurine gebruikt een te grote blootstelling aan zonlicht en uv-straling. Gebruik zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor. Wij raden het gebruik van een zonnebank sterk af.

Vragen?

Vanzelfsprekend kunt u met vragen op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur contact opnemen met de polikliniek Maag-, Darm- en Leverziekten (MDL), ☎ (036) 868 8616.